

БЕКІТЕМІН

«Жетісу» авиакомпания» АҚ

Президенті

К.Дөнсебаев

2023 ж.

«15»

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс – қимыл жөніндегі нұсқаулық

Талдықорған 2023 жыл

1. Жалпы ережелер

- Осы Нұсқаулық "JetiSU" авиакомпаниясы "АҚ" Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс – қимыл туралы " Қазақстан Республикасының (бұдан әрі-ҚР) қолданыстағы Заңына және авиакомпаниялардың басқа да құжаттарына сәйкес әзірленді.
- Осы Нұсқаулық сыбайлас жемқорлыққа бағытталған іс-әрекеттерге не жататынын анықтайды.
- Осы Нұсқаулық сыбайлас жемқорлықтың алдын алу, оның ішінде сыбайлас жемқорлықтың себептерін анықтау және кейіннен жою мақсатында әзірленді.
- Сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясаттың ережелері авиакомпанияның барлық қызметкерлеріне қолданылады.

2. Терминдер мен анықтамалар

Осы Нұсқаулықта келесі терминдер қолданылады:

- сыбайлас жемқорлық-жауапты мемлекеттік лауазымды атқаратын адамдардың, мемлекеттік функцияларды орындауға уәкілеттік берілген адамдардың, мемлекеттік функцияларды орындауға уәкілеттік берілген адамдарға теңестірілген адамдардың, лауазымды адамдардың жеке өзі немесе делдалдар арқылы мүліктік (мүліктік емес) игіліктер алу немесе алу мақсатында өздерінің лауазымдық (қызметтік) өкілеттіктерін және олармен байланысты мүмкіндіктерді заңсыз пайдалануы және немесе үшінші тұлғалар үшін артықшылықтар, сондай-ақ осы тұлғаларға игіліктер мен артықшылықтар беру арқылы пара беру;
- сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық – заңда әкімшілік немесе қылмыстық жауаптылық белгіленген, сыбайлас жемқорлық белгілері бар құқыққа қарсы кінәлі әрекет (әрекет немесе әрекетсіздік);
- сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс – қимыл-сыбайлас жемқорлықтың алдын алу, оның ішінде қоғамда сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыру, сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға ықпал ететін себептер мен жағдайларды анықтау және жою, сондай-ақ сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарды анықтау, жолын кесу, ашу және тергеу және олардың салдарын жою жөніндегі өз өкілеттіктері шегіндегі сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл субъектілерінің қызметі;
- коммерциялық пара беру-коммерциялық немесе өзге ұйымда басқару функцияларын орындайтын тұлғаға ақшаны, бағалы қағаздарды немесе өзге де мүлікті заңсыз беру, сол сияқты оған өзінің қызметтік жағдайын пайдаланғаны үшін, сондай-ақ пара беруді жүзеге асыратын адамның

мүддесі үшін қызмет бойынша жалпы қамқорлығы немесе жол бергені үшін мүліктік сипаттағы қызметтерді заңсыз көрсету.

- Лауазымды адам – тұрақты, уақытша немесе арнайы өкілеттік бойынша билік өкілінің функцияларын жүзеге асыратын не мемлекеттік органдарда, квазимемлекеттік сектор субъектілерінде, жергілікті өзін-өзі басқару органдарында, сондай-ақ Қазақстан Республикасының Қарулы Күштерінде, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарында ұйымдық-өкімдік немесе әкімшілік-шаруашылық функцияларды орындайтын адам.
- Мүдделер қақтығысы-жауапты мемлекеттік лауазымды атқаратын адамдардың, мемлекеттік функцияларды орындауға уәкілеттік берілген адамдардың, оларға теңестірілген адамдардың, лауазымды адамдардың жеке мүдделері мен олардың лауазымдық өкілеттіктері арасындағы қайшылық, бұл ретте аталған адамдардың жеке мүдделері олардың өз лауазымдық өкілеттіктерін тиісінше орындамауына әкеп соғуы мүмкін.
- Пара-мемлекеттік функцияларды орындауға уәкілеттік берілген адам не оған теңестірілген адам, не жауапты мемлекеттік лауазымды атқаратын адам не лауазымды адам, сол сияқты шет мемлекеттің немесе халықаралық ұйымның лауазымды адамы жеке өзі немесе делдал арқылы алатын ақша, бағалы қағаздар, өзге де мүліктер, мүлікке құқық немесе мүліктік сипаттағы пайда.
- Параны бопсалау-адамның пара берушінің немесе ол өкілдік ететін адамдардың заңды мүдделеріне нұқсан келтіруі мүмкін әрекеттер жасау кәтерімен пара талап етуі не құқық қорғау мүдделері үшін зиянды салдардың алдын алу мақсатында пара беруге мәжбүр болатын жағдайларды қасақана жасауы.

3.Жалпы ережелер

Қазақстан Республикасында пара алу және беру жөніндегі іс – әрекеттер заңға қайшы келеді және қылмыстық кодекстің және әкімшілік құқық бұзушылық туралы Кодекстің (бұдан әрі-ӘҚБТК) қолданысына жатады.

Пара алу-бұл ең қауіпті лауазымдық қылмыстардың бірі, әсіресе егер оны адамдар тобы жасаса немесе бопсалаумен бірге жүрсе, бұл лауазымды адамның заңды немесе заңсыз әрекеттері (әрекетсіздігі) үшін артықшылықтар мен артықшылықтар алуынан тұрады.

Пара беру-лауазымды адамды заңды немесе заңсыз іс-әрекеттер (әрекетсіздік) жасауға итермелеуге не берушінің пайдасына, оның ішінде жалпы қамқорлығы немесе қызмет бабындағы попыласы үшін қандай да бір артықшылықтар беруге, алуға бағытталған қылмыс.

ҚР қолданыстағы заңнамасына сәйкес пара және коммерциялық пара беру нысанасы ақшамен, бағалы қағаздармен және өзге де мүлікпен қатар болуы мүмкін:

- өтеусіз, бірақ төлеуге жататын мүліктік сипаттағы пайда (заттар, ақша
- қызметтер мен артықшылықтар (жолдама беру, пәтерді жөндеу және т.б.).

Сыбайлас жемқорлық саласындағы қылмыстар үшін жауапкершілік Қазақстан Республикасының Қылмыстық Кодексінде көзделген 366-бап.

Мүдделер қақтығысын анықтау және реттеу бойынша шектеулер мен талаптарды сақтау маңызды.

Айта кету керек, кейбір сөздер, өрнектер мен қимылдарды басқалар пара беру туралы өтініш (кеңес) ретінде қабылдауы мүмкін.

Мұндай сөздер, мысалы:

- "Мәселені шешу қиын, бірақ мүмкін";
- "Рахмет нанға жайылмайсың";
- "Келісейік";
- "Күшті дәлелдер қажет";
- "Параметрлерді талқылау керек";
- "Ал, біз не істейміз?" және т. б.

Пара алуға итермелеу (пара беру) келесі жағдайларға әкелуі мүмкін:

- жалақының төмен деңгейі (ақша тапшылығы);
- белгілі бір мүлікті алуға, өз пайдасына қандай да бір қызмет алуға ұмтылу;

4.Сыбайлас жемқорлықтың ықтимал жағдайлары және коммерциялық пара беру, сондай-ақ ережелер бойынша ұсыныстар мінез-құлық.

Арандатушылық:

Қызметке жүгінген азаматтар, бөлімшенің қызметін тексеруді жүзеге асыратын лауазымды тұлғалар тарапынан ықтимал арандатушылықтарды болдырмау үшін:

- келушілер орналасқан қызметтік үй-жайларды және жеке заттарды (киім, портфельдер, сөмкелер және т. б.) қараусыз қалдырмаңыз;

- келуші кеткеннен кейін жұмыс орнында немесе жеке заттарында қандай да бір бөгде заттар табылған жағдайда, дербес әрекет жасамай-ақ, басшылыққа дереу хабарлауға міндетті.

Пара алу:

- пара беру және/немесе коммерциялық пара беру тақырыбын қабылдауға дайын немесе үзілді-кесілді бас тарту ретінде түсіндірілуі мүмкін асығыс мәлімдемелерге жол бермей, өте сақ, сыпайы, сыпайы болыңыз;
- Сізге ұсынылған шарттарды мұқият тыңдап, есте сақтаңыз (сомалардың мөлшері, тауарлардың атауы және қызметтердің сипаты, пара беру мерзімі мен тәсілдері, коммерциялық пара беру нысаны, мәселелерді шешу реттілігі);
- пара беру және/немесе коммерциялық пара беру уақыты мен орны туралы мәселені келесі әңгімеге ауыстыруға тырысыңыз және келесі кездесу үшін сізге таныс орынды ұсыныңыз;
- өзіңіз үшін әңгіме бастама көтермеңіз, көбірек "кездесуге жұмыс жасаңыз", сұхбаттасушыға "сөйлеуге" мүмкіндік беріңіз, сізге мүмкіндігінше көп ақпарат беріңіз;
- пара беруге немесе коммерциялық пара беруге келіскен жағдайда Сіздің мәселенізді шешудің кепілдіктері туралы сұраңыз;
- егер сізде диктофон болса, пара және / немесе коммерциялық пара беру туралы ұсынысты (жасырын) жазуға тырысыңыз;
- осы факті туралы жоғары тұрған басшылыққа қызметтік жазба түрінде хабарлау;
- сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі уәкілетті органға не Call-орталыққа дайындалып жатқан қылмыс туралы жазбаша немесе ауызша хабарлама жіберу 1424.

Мүдделер қақтығысы:

- мүдделер қақтығысының кез келген мүмкіндігіне мұқият болыңыз;
- мүдделер қақтығысының туындауының кез келген мүмкіндігін болдырмау жөнінде шаралар қабылдау;
- тікелей бастығыңызға мүдделер қақтығысы туралы немесе оның туындау мүмкіндігі туралы жазбаша түрде хабарлаңыз;
- тікелей басшының келісімі бойынша туындаған мүдделер қақтығысын еңсеру жөнінде шаралар қабылдау;
- мүдделер қақтығысының тарабы болып табылатын қызметкердің қызметтік жағдайын оны белгіленген тәртіппен қызметтік міндеттерін атқарудан шеттетуге дейін және (немесе) мүдделер қақтығысының туындауына себеп болған пайдадан бас тартуына дейін өзгерту;
- қызметтік мінез-құлыққа қойылатын талаптарды сақтау және мүдделер қақтығысын реттеу жөніндегі комиссия құру. Әр адам өз шешімін

таңдауда еркін. Бірақ еркін тұлға ретінде ол қылмыстың жазалануы керек екенін түсінбейді.

5. Егер сіз сыбайлас жемқорлыққа қарсы тұру туралы шешім қабылдаған болсаңыз сіздің әрекеттеріңіз

Call-орталық арқылы жүгіну - 1424

1424 Sall-орталығы Азаматтарға мәселелер бойынша кеңес береді:

- сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл;
- сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық фактісі туралы хабарлаған немесе сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылға өзге де жолмен жәрдемдесетін адамдарды көтермелеу;
- Сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызметтің құзыретіне кіретін өзге де мәселелер.

Хабарламаларды қабылдау:

- сыбайлас жемқорлық фактілері, оның ішінде жасалған немесе дайындалып жатқан сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар туралы.
- Сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызмет қызметкерлерінің заңсыз әрекеттері (әрекетсіздігі) туралы;
- мемлекеттік қызметшілер тарапынан кәсіпкерлік қызметке кедергі жасау мәселелеріне қатысты;
- сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызметтің іздеудегі адамдар бойынша мәліметтері туралы;
- Сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызмет қызметіне қатысты (жауаптар, ұсыныстар).

Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы Кодексінің 439-бабына сәйкес сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар туралы көрінеу жалған мәліметтер бергені үшін жауапкершілік.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес жүргізетін органға сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық фактісі туралы көрінеу жалған ақпарат беру – жеке тұлғаларға 20 АЕК мөлшерінде ескерту не айыппұл салуға әкеп соғады. Әкімшілік жаза қолданылғаннан кейін бір жыл ішінде қайталап жасалған бұл әрекет Жеке тұлғаларға 40 АЕК мөлшерінде айыппұл салуға әкеп соғады.

Өтініштерді қабылдау тәртібі

Жеке тұлғаның қылмыстық құқық бұзушылық туралы өтініштері ауызша және жазбаша не электрондық құжат нысанында болуы мүмкін. Жеке тұлғаның қылмыстық құқық бұзушылық туралы өтініштері ауызша және жазбаша не электрондық құжат нысанында болуы мүмкін.

Жазбаша өтінішке не электрондық құжат нысанындағы өтінішке өтініш беруші туралы мәліметтерді көрсете отырып, ол шыққан адам қол қоюға тиіс.

Қылмыстық құқық бұзушылық туралы ауызша өтініш оны қабылдаудың жеке хаттамасына енгізіледі, онда өтініш беруші, оның тұрғылықты немесе жұмыс орны туралы, сондай-ақ оның жеке басын куәландыратын құжат туралы мәліметтер болуға тиіс. Хаттамаға өтініш беруші және өтінішті қабылдаған лауазымды адам қол қояды.

Сотқа дейінгі тергеп-тексеру кезінде немесе сот талқылауы барысында жасалған ауызша өтініш тергеу әрекетінің тиісті хаттамасына немесе сот отырысының хаттамасына енгізіледі.

Мемлекеттік органның лауазымды адамының хабарламасы және заңды тұлғаның қылмыстық құқық бұзушылық туралы өтініші растайтын құжаттар мен материалдарды қоса бере отырып, жазбаша нысанда беріледі.

Мемлекеттік органның лауазымды адамын қоспағанда, өтініш берушіге көрінеу жалған донорлық жасағаны үшін қылмыстық жауаптылық туралы ескертіледі, ол туралы өтініште не хаттамада белгі қойылады, ол өтініш берушінің қолымен куәландырылады.

Қылмыстық құқық бұзушылық белгілерін көрсететін жеткілікті деректер болмаған кезде қылмыстық құқық бұзушылық белгілерін анықтау үшін уәкілетті органдарға тексерулер мен тексерулер жүргізуді талап ететін өтініштер мен хабарламалар сотқа дейінгі тергеп-тексерулердің бірыңғай тізілімінде тіркелмей үш тәулік ішінде қарау үшін уәкілетті мемлекеттік органдарға жіберіледі.

Қылмыстық құқық бұзушылық туралы анонимді хабарлама сотқа дейінгі тергеуді бастауға себеп бола алмайды.

6.Қорытынды

Осы Саясат ұйымның барлық лауазымды тұлғалары мен қызметкерлеріне қолданылады және орындау үшін міндетті болып табылады.